

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a opta)

24 martie 2022*

„Trimitere preliminară – Politica agricolă comună (PAC) – Finanțare din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) – Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 – Articolul 17 alineatul (1) litera (b) – Ajutoarele pentru investiții pentru prelucrarea, comercializarea și/sau dezvoltarea produselor agricole care fac obiectul anexei I la Tratatul FUE – Noțiunea de «produse agricole» – Noțiunile de «plante vii» și «produse de floricultură» – Gazon în rulouri pentru amenajarea acoperișurilor verzi”

În cauza C-726/20,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Conseil d'État (Consiliul de Stat, Belgia), prin decizia din 4 decembrie 2020, primită de Curte la 29 decembrie 2020, în procedura

CT,

Ferme de la Sarte SPRL

împotriva

Région wallonne,

CURTEA (Camera a opta),

compusă din domnul N. Jääskinen, președinte de cameră, domnii M. Safjan și N. Piçarra (raportor), judecători,

avocat general: domnul A. M. Collins,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru CT și Ferme de la Sarte SPRL, de A. Grégoire, avocat;
- pentru guvernul belgian, de C. Pochet, M. Van Regemorter și P. Cottin, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: franceza.

- pentru guvernul polonez, de B. Majczyna, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de A. Dawes și M. Kaduczak, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 17 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului (JO 2013, L 347, p. 487, rectificare în JO 2016, L 130, p. 1), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) 2017/2393 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 decembrie 2017 (JO 2017, L 350, p. 15) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 1305/2013”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între CT și Ferme de la Sarte SPRL, pe de o parte, și Région wallonne (Belgia), pe de altă parte, în legătură cu respingerea de către aceasta din urmă a unei cereri de ajutor pentru începerea activității și a două cereri de ajutor pentru investiții introduse de Ferme de la Sarte.

Cadrul juridic

Regulamentul nr. 1305/2013

- 3 Articolul 4 din Regulamentul nr. 1305/2013, intitulat „Obiective”, prevede:
„În cadrul general al [politicii agricole comune (PAC)], sprijinul pentru dezvoltare rurală, inclusiv pentru activități din sectorul alimentar și nealimentar și din silvicultură, contribuie la atingerea următoarelor obiective:
[...]
(b) asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice;
[...]
- 4 Intitulat „Investiții fizice”, articolul 17 din acest regulament, cuprins în capitolul I din titlul III privind măsurile de sprijin pentru dezvoltarea rurală, prevede la alineatul (1):
„În cadrul acestei măsuri se acordă sprijin pentru investiții tangibile și/sau intangibile care:
[...]

(b) vizează prelucrarea, comercializarea și/sau dezvoltarea produselor agricole care fac obiectul anexei I la [Tratatul FUE] sau [a] bumbacului, cu excepția produselor pescărești; rezultatul procesului de producție poate fi un produs care nu face obiectul anexei respective; în cazul în care sprijinul se acordă sub formă de instrumente financiare, produsul de intrare poate consta și într-un produs care nu face obiectul anexei menționate, cu condiția ca investițiile să contribuie la una sau [la] mai multe dintre prioritățile Uniunii [Europene] în materie de dezvoltare rurală;

[...]

NC

5 Capitolul 6 din anexa I la Regulamentul (CEE) nr. 2658/87 al Consiliului din 23 iulie 1987 privind Nomenclatura tarifară și statistică și Tariful vamal comun (JO 1987, L 256, p. 1, denumit în continuare „NC”), în versiunea care rezultă din Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2017/1925 al Comisiei din 12 octombrie 2017 (JO 2017, L 282, p. 1), care este aplicabil *ratione temporis* litigiului principal, poartă titlul „Plante vii și produse de floricultură” și cuprinde o notă 1, care are următorul cuprins:

„Sub rezerva celei de-a doua părți a poziției 0601, prezentul capitol cuprinde numai produsele furnizate în mod obișnuit de horticultori, pepinieri sau florari, în vederea plantării sau realizării de ornamente. [...]

6 Poziția 0602 din acest capitol 6 vizează „Alte plante vii (inclusiv rădăcinile acestora), butași și altoi; spori de ciuperci [...]”.

7 Subpoziția 0602 90 50 se referă la „Alte plante care cresc în aer liber”. Potrivit notelor explicative ale NC (JO 2015, C 76, p. 1), adoptate în temeiul articolului 9 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2658/87, „[s]e clasifică, de asemenea, la această subpoziție rulourile și plachetele de gazon utilizate pentru amenajarea gazonului”.

Litigiul principal și întrebarea preliminară

8 Pentru a face parte din exploatarea agricolă familială, CT a achiziționat 25,20 % din părțile sociale ale Ferme de la Sarte, înainte de a fi numit administratorul acesteia. La 23 februarie 2018, acesta a încheiat o convenție de preluare a exploatarei cu tatăl său în vederea dezvoltării producției de gazon în rulouri pentru amenajarea acoperișurilor verzi.

9 La 21 martie 2018, Ferme de la Sarte a introdus la Région wallonne o cerere de ajutor pentru începerea activității în vederea preluării unei exploatare existente și două cereri de ajutor pentru investiții privind construirea unui depozit de stocare, pentru a adăposti temporar recolta de gazon în rulouri, și, respectiv, achiziționarea unei mașini de tuns iarba cu cilindru.

10 Întrucât aceste trei cereri au fost respinse prin deciziile din 20 și din 28 iunie 2018, CT și Ferme de la Sarte au introdus, la 31 iulie 2018, o cale de atac împotriva acestor decizii la Organisme payeur de Wallonie (Agenția de plăți a Valoniei).

- 11 Prin deciziile din 26 și din 30 noiembrie 2018 (denumite în continuare „deciziile în litigiu”), directorul acestui organism a respins această cale de atac, considerând că ajutoarele solicitate urmăreau nu preluarea unei exploatații agricole, ci dezvoltarea, în cadrul acesteia, a unei activități secundare, și anume producția de gazon sau de acoperișuri verzi, care nu intră în domeniul agricol.
- 12 În ceea ce privește în special cele două cereri de ajutor pentru investiții, din moment ce, potrivit precizărilor furnizate de Ferme de la Sarthe, acestea nu priveau decât producția de gazon, ele nu ar putea fi considerate ca fiind în legătură cu o activitate agricolă, având în vedere în special că un astfel de produs nu ar fi menționat în anexa I la Tratatul FUE. Prin urmare, cererile în cauză nu ar intra sub incidența articolului 17 din Regulamentul nr. 1305/2013, astfel cum este pus în aplicare de Région wallonne.
- 13 La 25 ianuarie 2019, CT și Ferme de la Sarthe au sesizat Conseil d'État (Consiliul de Stat, Belgia) cu o acțiune în anulare împotriva deciziilor în litigiu, arătând că gazonul constituie un produs agricol care face obiectul anexei I la Tratatul FUE. Aceștia apreciază că deciziile menționate interpretează în mod restrictiv articolul 38 TFUE, limitând noțiunea de „produse agricole” care figurează în cuprinsul său la ceea ce face parte din sectorul alimentar, în timp ce „[p]lante[le] vii și produse[le] de floricultură” menționate în capitolul 6 din anexa menționată, la care face trimitere articolul 38 TFUE, nu intră în acest sector. Or, gazonul ar fi o plantă vie care necesită lucrări horticole și care poate fi destinat realizării de ornamente.
- 14 Région wallonne precizează că, potrivit informațiilor care figurează pe site-ul internet oficial al Comisiei Europene, capitolul 6 din anexa I la Tratatul FUE cuprinde numai „arborii, arbuștii și tufișurile vii și alte produse furnizate în mod obișnuit de horticultori, pepinieri sau florari în vederea plantării sau realizării de ornamente”, cu excluderea, așadar, a gazonului.
- 15 Instanța de trimitere subliniază că motivul determinant al deciziilor în litigiu se întemeiază pe o interpretare potrivit căreia articolul 17 din Regulamentul nr. 1305/2013 exclude din domeniul său de aplicare producția de gazon sau de acoperișuri verzi. Or, din moment ce cererile de ajutor în cauză intră în domeniul PAC, este important, potrivit acestei instanțe, să se evite dezvoltarea unei jurisprudențe referitoare la noțiunea de „produse agricole” care ar putea să nu fie conformă cu dreptul Uniunii.
- 16 Acestea sunt condițiile în care Conseil d'État (Consiliul de Stat, Belgia) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 17 din [Regulamentul nr. 1305/2013] trebuie interpretat în sensul că exclude din domeniul său de aplicare producția de gazon sau de acoperișuri verzi?”

Cu privire la întrebarea preliminară

- 17 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 17 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 1305/2013 trebuie interpretat în sensul că noțiunea de „produse agricole care fac obiectul anexei I la [Tratatul FUE]”, care figurează în acesta, acoperă plantele utilizate pentru amenajarea acoperișurilor verzi, precum gazonul în ruloari, astfel încât investițiile materiale care le privesc pot beneficia de un ajutor în temeiul măsurii de sprijin pentru dezvoltare rurală prevăzute de această dispoziție.

- 18 Din articolul 17 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 1305/2013 rezultă că ajutorul în cadrul măsurii „Investiții în active fizice” acoperă investițiile tangibile și/sau intangibile care „vizează prelucrarea, comercializarea și/sau dezvoltarea produselor agricole care fac obiectul anexei I la [Tratatul FUE] sau [a] bumbacului, cu excepția produselor pescărești”.
- 19 Articolul 38 alineatul (1) al doilea paragraf TFUE definește, în termeni generali, noțiunea de „produse agricole” ca incluzând produsele solului, cele animaliere și pescărești, precum și produsele care au suferit o primă transformare și se află în raport direct cu aceste produse. Produsele agricole, în sensul acestei dispoziții, sunt enumerate în lista care face obiectul anexei I la Tratatul FUE, la care face trimitere articolul 38 alineatul (3) TFUE.
- 20 Anexa I la Tratatul FUE cuprinde capitolul 6, intitulat „Plante vii și produse de floricultură”. Deoarece acest capitol, care se referă la aceleași produse ca și capitolul 6 din NC, nu conține nicio explicație a acestor concepte, este necesar să se facă trimitere, pentru interpretarea acestora, la interpretările dobândite și la metodele de interpretare consacrate în ceea ce privește NC (a se vedea în acest sens Hotărârea din 25 februarie 1999, Parlamentul/Consiliul, C-164/97 și C-165/97, EU:C:1999:99, punctul 18, precum și jurisprudența citată).
- 21 NC conține, în capitolul 6, intitulat „Plante vii și produse de floricultură”, poziția 0602, denumită „Alte plante vii (inclusiv rădăcinile acestora), butași și altoi; spori de ciuperci [...]”, cu o subpoziție 0602 90 50, denumită „Alte plante care cresc în aer liber”. În conformitate cu nota 1 referitoare la acest capitol, poziția și subpoziția respective cuprind produsele furnizate în mod obișnuit de horticultori, pepinieri sau florari, în vederea plantării sau realizării de ornamente.
- 22 Potrivit notelor explicative ale NC referitoare la subpoziția tarifară 0602 90 50, aceasta acoperă, printre altele, rulourile și plachetele de gazon utilizate pentru amenajarea gazonului. Deși aceste note explicative nu au forță obligatorie, ele constituie totuși un instrument important pentru a asigura o aplicare uniformă a NC și furnizează elemente valabile pentru interpretarea acesteia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 martie 2021, Samohýl group, C-941/19, EU:C:2021:192, punctul 30 și jurisprudența citată).
- 23 Rezultă că gazonul în rulouri poate intra sub incidența capitolului 6 din anexa I la Tratatul FUE și, prin urmare, a noțiunii de „produse agricole”, în sensul articolului 17 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 1305/2013.
- 24 Această constatare este confirmată de obiectivele Regulamentului nr. 1305/2013. Astfel, în măsura în care producția de gazon în scopul instalării acestuia pe acoperișuri de clădiri contribuie la obiectivul vizat la articolul 4 litera (b) din acest regulament, care constă în asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice, o interpretare a noțiunii de „produse agricole” în sensul că acoperă gazonul în rulouri și că, prin urmare, investițiile care îl privesc pot beneficia de un ajutor în temeiul articolului 17 alineatul (1) litera (b) din regulamentul menționat este conformă cu acest obiectiv.
- 25 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 17 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 1305/2013 trebuie interpretat în sensul că noțiunea de „produse agricole care fac obiectul anexei I la [Tratatul FUE]”, care figurează în acesta, acoperă plantele utilizate pentru amenajarea acoperișurilor verzi, precum gazonul în rulouri, astfel încât investițiile materiale care le privesc pot beneficia de un ajutor în temeiul măsurii de sprijin pentru dezvoltarea rurală prevăzute de această dispoziție.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 26 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a opta) declară:

Articolul 17 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului trebuie interpretat în sensul că noțiunea de „produse agricole care fac obiectul anexei I la [Tratatul FUE]”, care figurează în acesta, acoperă plantele utilizate pentru amenajarea acoperișurilor verzi, precum gazonul în rulouri, astfel încât investițiile materiale care le privesc pot beneficia de un ajutor în temeiul măsurii de sprijin pentru dezvoltarea rurală prevăzute de această dispoziție.

Semnături